

Jantar

ORGAN INSTYTUTU BAŁTYCKIEGO
PRZEGLĄD KWARTALNY ZAGADNIEN NAUKOWYCH POMORSKICH
I BAŁTYCKICH ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM HISTORII,
GEOGRAFII I EKONOMII REGIONU BAŁTYCKIEGO

ROK I — 1937

132

Biblioteka Jagiellońska

1002113639

NAKŁADEM INSTYTUTU BAŁTYCKIEGO W GDYNI
SKŁAD GŁÓWNY: KASA IM. MIANOWSKIEGO — INSTYTUT POPIERANIA NAUKI
WARSZAWA, PAŁAC STASZICA

OD REDAKCJI

Od maja 1935 r. wydaje Instytut Bałtycki czasopismo angielskie *Baltic Countries* (obecnie *Baltic and Scandinavian Countries*), którego zadaniem jest informowanie naukowych sfer zagranicznych o sprawach bałtyckich z punktu widzenia polskiego, ze specjalnym uwzględnieniem historii, geografii i spraw gospodarczych. To samo zadanie w stosunku do opinii polskiej spełnia wychodzący od marca 1937 r. kwartalnik *Jantar*.

Nie było bowiem dotąd w Polsce pisma, które by zajmowało się specjalnie sprawami regionu bałtyckiego, tj. krajów nie tylko położonych nad Bałtykiem, lecz i całkowicie zorientowanych ku temu morzu. Zaliczymy do nich, prócz krajów w ścisłym znaczeniu bałtyckich, tj. Estonii, Łotwy i Litwy, również Polskę oraz trzy kraje tzw. skandynawskie — Danię, Szwecję i Finlandię. Natomiast Norwegię, Niemcy i Rosję, jako kraje zorientowane głównie ku innym morzom, uwzględnia się w tym zespole jedynie przez kontakty utrzymywane z krajami ścisłego regionu bałtyckiego. Wyjątkiem z tej reguły mogą być jedynie dwie prowincje Niemiec — Pomerania i Prusy Wschodnie, ciężące wybitnie ku Bałtykowi.

Zakreśliwszy sobie takie ramy terytorialne działania, nowe pismo Instytutu Bałtyckiego w Gdyni, kwartalnik *Jantar*, pragnie zapełnić pewną lukę w naszym czasopiśmiennictwie. Lukę tym dotkliwszą, że kraje bałtyckie, tak mało u nas znane, są już terenem naszej ekspansji gospodarczej i ze swej strony dostarczają nam swych towarów w rosnącej mierze. Za tym idzie wymiana wartości kulturalnych i coraz to ściślejsze zbliżenie wzajemne.

Temu zbliżeniu chce służyć *Jantar* w sensie informowania opinii polskiej o sprawach bałtycko-skandynawskich z zakresu historii, geografii i ekonomii. Informacje *Jantaru* są źródłowe, jako że pismo liczy w gronie swych współpracowników szereg wybitnych uczonych polskich i zagranicznych. Poza tym, wzięwszy pod uwagę dużą liczebność emigracji bałtycko-skandynawskiej w Ameryce Północnej — liczbę wychodźców wraz z ich bezpośrednimi potomkami ocenia się na 15 milionów — *Jantar* korzysta również ze współpracy uczonych ze świata anglosaskiego, związanego licznymi węzłami z regionem bałtyckim.

Na tym tle uwypukla się tym bardziej wyraziście rola naszej prowincji nadmorskiej w stosunkach Polski z krajami bałtyckimi i zamorskimi. Świadomość wagi naszego dostępu do morza, konieczności utrwalenia naszej pozycji morskiej tak, by przetrwała wszelkie burze dziejowe, przenika wszystkie poczynania *Jantaru*, który tym samym staje się — na odcinku sobie powierzonym — wyrazicielem polskiej racji stanu.

KOMITET REDAKCYJNY: Prof. Dr Stanisław Arnold (Warszawa), Prof. Dr Franciszek Bujak (Lwów), Prof. Dr Jan Bystron (Warszawa), Prof. Edward Lipiński (Warszawa), Prof. Dr Jerzy Smoleński (Kraków), Prof. Dr Witold Staniewicz (Wilno)

Redakcja: Dr Józef Borowik, Mgr Józef Bieniasz — Sekretariat: Mgr I. Madeyska, B. Rusiecki, M. Sydow — Tłumacze: M. Choynowski, W. Jakubowski, A. Jesionowski

Warunki prenumeraty

Cena pojedynczego numeru zł 3.— Prenumerata roczna (za 4 numery kolejne) zł 10.— Członkowie i współpracownicy Instytutu Bałtyckiego płacą za numer zł 2.—, rocznie zł 6.—

Adres Redakcji i Administracji: Gdynia, ul. Świętojańska 23, Instytut Bałtycki

Jantac

SPIS RZECZY — ROK I. 1937

ARCHEOLOGIA I HISTORIA

Artykuły

Anthoni Eric, Finlandia w sporze o koronę szwedzką między Zygmuntem III a Karolem Sudermańskim	209
Handelsman Marceł, Kilka uwag o sprawach bałtyckich w najnowszej historiografii polskiej	103
Heckscher Eli F., Gospodarstwo podłoże europejskiej polityki Gustawa Adolfa	65
Kryczyński Stanisław, Tatarzy litewscy w walkach Polski i Litwy o Bałtyk i ziemie pomorskie	15
Małowist Marian, Bałtyk i Morze Czarne w handlu średniowiecznym	69
Mocarski Zygmunt, Gustaw Gizewiusz (1810—1848)	105
Nörlund Poul, Trelleborg, wikingiński obóz warowny na wybrzeżu Wielkiego Bełtu	163
Piwarski Kazimierz, Udział Litwy w polskiej polityce bałtyckiej w drugiej połowie XVII wieku	1
Reddaway William F., Canning a Bałtyk w roku 1807	129
Rose J. Holland, Wielka Brytania i Bałtyk (1780—1812)	8
Zajaczkowski Stanisław, Problem kraju klajpedzkiego i Litwy pruskiej w nauce	42

Recenzje

Boswell Bruce Alexander, Poland 1050—1303; The Teutonic Order; Poland and Lithuania in the fourteenth and fifteenth centuries	251

Coleman A. P. i Coleman M. M., The Polish Insurrection of 1863 in the Light of New York Editorial Opinion	113
Czeczott Rafał, Wojna morska na Bałtyku 1914—1918	116
Eden Nils, Den svenska riksdagen under femhundra år	111
Etienne Batory, roi de Pologne, prince de Transylvanie	111
Hampe Karl, Der Sturz des Hochmeisters Heinrich von Plauen	110
Heckscher Eli F., Sveriges ekonomiska historia	52 i 121
Hubert Witold, Historja wojen morskich	115
Laubert Manfred, Ostmärkische Siedlungsprobleme	255
Lietuvos istorija	253
Mac Munn George, Gustave-Adolf, le Lion du Nord 1594—1632	189
Mayer Anton, Aufstieg zur Weltmacht	122
Messow Hans Christoph, Die Hansestädte und die habsburgische Politik im 30-jährigen Kriege (1627—1628)	51
Paradowski Józef, Osadnictwo w ziemi chełmińskiej w wiekach średnich	107
Przyczynki do pradziejów Polski zachodniej	250
Thomson Valentine, Le Corsaire et l'Impératrice	114
Wereszycki Henryk, Anglia a Polska w latach 1860—1865; Great Britain and the Polish Question in 1863	188

ANTROPOLOGIA, ETNOGRAFIA I FILOLOGIA

Artykuły

Krajewska Janina, Notatki etnologiczne	40

Recenzje

Stelmachowska Bożena, Sztuka ludowa na Kaszubach	191

GEOGRAFIA I DEMOGRAFIA

Artykuły

Jessen Jörgen, Fiński geograf J. G. Granö	92
Smoleński Jerzy, Geopolityczne bariery nadmorskie	141

Recenzje

Almagia R., Sulle carte della Polonia di Giacomo Gastaldi	107
Atlas över Finland	51

Kozierowski Stanisław, Atlas nazw geograficznych Słowiańszczyzny Zachodniej	48
Modern Sweden	67
Myrdal Gunnar i Alva, Kris i bevolkningsfragan	56
Orbis Arctoi nova et accurata delineatio auctore Andrea Bureo Sueco	49
Rothery Agnes, Finland	268

EKONOMIA I SOCJOLOGIA

Artykuły

Buxell Helena, Ren a niemieckie porty morskie	180
Giordano Antonio, Stosunki handlowe i żeglugowe między Włochami a krajami bałtyckimi	75
Merits August, Produkcja oleju łupkowego w Estonii	219
Piątkowski Zygfryd Maciej, Znaczenie połączeń lotniczych między Bałtykiem a morzami południowo-europejskimi	223
Seraphim Peter Heinz, Przemiany strukturalne w obrotach portów bałtyckich	20
Skade Hans Niels, Kompania Wschodnio-Azjatycka	158
Suviranta Bruno, Współpraca gospodarcza krajów skandynawskich	216

Recenzje

Bagge Gösta, Wages in Sweden	201
Bloech Hans, Die Ausfuhrleistung der ostpreussischen Landwirtschaft und Zusammensetzung ihrer Betriebseinnahmen unter besonderer Berücksichtigung der Rindviehzucht und Milchwirtschaft	255
Chełmiński Thomas, Le problème douanier en Pologne	204
Dunsdorff Ed., Latvju zemnieku brivibas izredzes Karla XI laika	257
Erste, zweite, dritte, vierte und fünfte Konferenz der Vertreter von Handel und Industrie Estlands, Lettlands und Litauens	58
Harmaja Leo, Effects of the War on Economical and Social Life in Finland	55

Heckscher Eli F., Mercantilism	119
Hubbard L. E., Soviet Money and Finance	200
Kasprowicz Bolesław, Kierunki polskiego handlu zagranicznego w latach 1929—1935 ze szczególnym uwzględnieniem udziału i roli Gdyni	123
Nordin Erik, Sveriges varutrafik med utlandet i dess fördelning på viktigare hamnar och gränsbanor 1922—1934	198
Pierwsze Sprawozdanie Rady Polskich Interesantów Portu Gdańskiego	125
Reddaway W. B., The Russian Financial System	199
Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych, 1936	195
Ross Friedrich, Ostpreussen, Brücke und Bollwerk	58
Seraphim Peter Heinz, Die Ostseehäfen und der Ostseeverkehr	162
Schneider Otto, Die sozialpolitische Bedeutung der deutschen Seeschiffahrt	266
Sterna Wojciech, Wieś kaszubska Szatary	260
Thomas William i Znaniecki Florian, The Polish Peasant in Europe and America	258
Uluots Jüri, Grundzüge der Agrargeschichte Estlands	196
Wernicke Wolfgang, Entwicklungstendenzen und Konjunkturschwankungen der Seeschiffahrt	199
Wicksell Knut, Das Valutaproblem in den skandinavischen Ländern	127

PRAWO I POLITYKA

Artykuły

Kaasik Nikolas, Klauzula bałtycka w traktatach handlowych	151
Leitgeber Bolesław, Układ o Dardanalach a cieśniny bałtyckie	12
S. T., Sytuacja prawna W. M. Gdańska	248

Recenzje

Les problèmes de la Baltique	193
Morrow Ian F. D., The Peace Settlement in the German-Polish Borderlands	60
Strasburger Henryk, Sprawa Gdańska	118
Vitols Hugo, La mer Baltique et les états baltes	188

STOSUNKI KULTURALNE, LITERATURA,

SZTUKA

Artykuły

Almhult A., Holmberg A., Schüek A., Akademie szwedzkie	167
Cleef Eugene van, Narody bałtyckie w Stanach Zjednoczonych	228
Jenšs Georg, I Kongres Historyków Bałtyckich w Rydze	240
Küntzel Hans, Rzut oka na rozwój bibliotek ludowych w Szwecji	235
Loorits Oskar, Istota i duch Kalewali	37
Loorits Oskar, Liwońska mitologia i poezja ludowa	99
Mocarski Zygmunt, Wartości regionalne druków pomorskich	238
Montfort Henri de, Wpływ rewolucyjnych idei francuskich w Estonii, Inflantach	

i Kurlandii w końcu XVIII i na początku XIX wieku	79
Rose William J., Rola Wisły w polskiej kulturze	32
Zieliński Tadeusz, Składniki morskie w kulturach helleńskiej i łacińskiej	86

Recenzje

Kilarski Jan, Gdańsk	190
Leinbock F., Die materielle Kultur der Esten	54
Lychnos	270
Palm Thede, Wendische Kultstätten	253
Pomorze w powieści	268
Wśród najnowszej polskiej literatury podróżniczej	205

VARIA

Recenzje	
Vem är det? 1937	271

Who's Who in Central Europe, 1933—1934. Handbook of Central Europe, 1935	128
Zadrozny Stanisław, Na gdyńskim szlaku	204

- Almhult Artur, dr fil. (Lund), współredaktor *Nordisk Familjebok*.
- Anthoni Eric, dr fil. (Helsinki) docent historii Uniw. w Helsinkach, redaktor *Historisk Tidskrift för Finland*.
- Bierowski Tadeusz, dr praw (Lwów), sekretarz Polskiego Stow. Prawa Morskiego w Warszawie, syndyk Związku Armatorów Polskich w Gdyni.
- Bierzaniek Remigiusz, mgr praw (Warszawa), współpracownik Inst. Badań Spraw Narodowościowych w Warszawie.
- Boasson J. J., dr praw i nauk politycznych (Lejda), sekretarz Rady Miejskiej w Hadze.
- Boswell Bruce Alexander, prof. historii Rosji Uniw. w Liverpoolu.
- Böhm Francisek, dr fil. (Poznań), wykładowca literatury skandynawskiej Uniw. Poznańskiego, członek *Svenska Litteratursällskapet* oraz *Lärdomshistoriska Samfundet*.
- Brückner Aleksandar, dr fil. (Wiedeń), prof. slawistyki Uniw. w Berlinie, członek wszystkich słowiańskich akademii nauk, dr hon. e. uniwersytetów w Poznaniu i Wilnie.
- Buxell Helena, absolwentka Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.
- Buczek Karol, dr fil. (Kraków), docent Uniw. Jagiellońskiego, kustosz Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie, czł. Komisji Atlasu Historycznego Polski Polskiej Akademii Umiejętności.
- Charliat P. J., prof. *Liceo Italiano di Parigi*, czł. *Academie de Marine* w Paryżu, czł. *Comité des Travaux Historiques du Ministère de l'Education Nationale* w Paryżu.
- Cleof Eugene van, dr fil. (Worcester, Massachusetts), prof. geografii Uniw. Stanu Ohio, Columbus.
- Eneborg Helmer, absolwent Uniw. w Sztokholmie i Uppsali, kierownik Sekcji Żeglugowej Departamentu Statystycznego Min. Handlu, sekretarz Związku Portów Szwedzkich.
- Fischer Adam, dr fil. (Lwów), prof. etnologii Uniw. Jana Kazimierza, czł. Komisji Etnograficznej Pol. Akademii Umiejętności, czł. Instytutu Słowiańskiego w Pradze.
- Gazeta Antoni, dr ekonomii (Poznań), współpracownik Głównego Urzędu Statystycznego.
- Giordano Antonio, korespondent *Scandinavian Shipping Gazette* w Kopenhadze, *Journal of Commerce* w Nowym Jorku, współpracownik *Rivista di Politica Economica* w Rzymie i *Economia Nazionale* w Mediolanie.
- Goldmann Stefan, dr nauk politycznych (Poznań), czł. Tow. Przyjaciół Nauk w Gdańsku.
- Grohmann Waldemar, dr praw (Moskwa), rada ministerialny w Tallinie.
- Handelsman Marcell, dr fil., prof. historii Uniw. J. Piłsudskiego, czł. Pol. Akad. Umiejętności, czł. Tow. Nauk. Warszawskiego.
- Heckscher Eli F., dr fil. (Uppsala), prof. ekonomii Uniw. w Sztokholmie, kierownik Instytutu Historii Gospodarczej Uniw. w Sztokholmie.
- Holmberg Arne, dr fil. (Uppsala), kierownik biblioteki Królewskiej Szwedzkiej Akademii Nauk w Sztokholmie, sekretarz generalny Szwedzkiego Tow. Humanistycznego.
- Jakimowicz Roman, dr fil. (Kraków), dyrektor Państ. Muzeum Archeologicznego, redaktor *Wiadomości Archeologicznych*, członek Polskiej Akademii Umiejętności.
- Jenšs Georg, absolwent ekonomii (Hamburg), archiwariusz w Łotewskim Archiwum Państwowym w Rydze, współredaktor *Latviešu Konversācijas Vārdnīca* i *Izglītības Ministrijas Menežrāksts*.
- Jesionowski Alfred, prof. gimn., publicysta.
- Jessen Jörgen, asystent Sekcji Prehistorycznej Muzeum Narodowego w Kopenhadze.
- Kaasik Nikolas, dr praw (Tartu), docent prawa międzynarodowego Uniw. w Tartu.
- Koczy Leon, dr fil. (Poznań), docent historii Uniw. Poznańskiego.
- Konopczyński Władysław, dr fil. (Kraków), prof. historii Uniw. Jagiellońskiego, czł. Polskiej Akad. Umiejętności, czł. *Piltterhets Historie och Antikvitets Akademien*, redaktor *Polskiego Słownika Biograficznego*.
- Korolkiewicz Józef, absolwent Wyższej Szkoły Handlowej w Warszawie, referent Dep. Morskiego Min. Przemysłu i Handlu.
- Koselnik Bolesław, mgr praw (Poznań), kierownik Oddziału Ekonomicznego Urzędu Morskiego w Gdyni, czł. Morskiego Kolegium Ekonomistów w Gdyni.
- Krajewska Janina, dr fil. (Poznań), kustosz Muzeum Miejskiego w Gdyni.
- Kryczyński Stanisław, mgr fil. (Warszawa).
- Küntzel Hans, dr fil. (Lund), rada biblioteczny Min. Oświaty w Sztokholmie.
- Leitgeber Bolesław, absolwent ekonomii, korespondent prasowy w Berlinie i Londynie.
- Loorits Oskar, dyrektor Estońskiego Archiwum Etnograficznego w Tartu.
- Makowski Julian, dr fil., prof. prawa w Szkole Głównej Handlowej i w Szkole Nauk Politycznych w Warszawie.
- Małowist Marian, dr fil. (Warszawa).
- Merits August, wiceminister gospodarki narodowej, kierownik Sekcji Ekonomicznej Instytutu Badań Gospodarczych, członek zarządu Estońskiej Izby Przemysłowej-Handlowej, prezes Polsko-Estońskiej Izby Handlowej, konsul honorowy Polski w Tallinie.
- Meyendorff Alexander, dr hon. e. (Durham), wykładowca ekonomii na Uniw. w Londynie.
- Mocarski Zygmunt, dyrektor Biblioteki im. Kopernika w Toruniu, sekretarz Tow. Nauk. w Toruniu.
- Montfort Henri de, dr praw (Paryż), prof. *Ecole des Hautes Etudes Internationales, Collège Libre des Sciences*, wykładowca Uniw. w Paryżu, sekretarz generalny *Institut de France*.
- Nörlund Poul, dr fil. (Kopenhaga), kustosz działu zabytków średniowiecznych Duńskiego Muzeum Narodowego w Kopenhadze, czł. Królewskiej Akademii Nauk w Kopenhadze i Królewskiej Akademii Nauk Historycznych w Sztokholmie.
- Okiński Władysław, dr fil. (Poznań), wykładowca socjologii Uniw. Poznańskiego i Państw. Instytutu Naukowo-Cielskiego w Warszawie.
- Pelezar Marian, dr fil. (Kraków), prof. Szkoły Handlowej w Gdańsku, sekretarz generalny Tow. Przyjaciół Nauki i Sztuki w Gdańsku.
- Piatkowski Zygfryd Maciej, mgr praw (Warszawa), major Wojsk Lotniczych, referent Dep. Lotnictwa Cywilnego Min. Komunikacji.
- Piawski Kazimierz, dr fil. (Kraków), docent historii Uniw. Jagiellońskiego.
- Reddaway William F., dr hon. e. (Tartu), prof. *King's College* w Cambridge, wiceprezes *Cambridge Slavonic Society*.
- Redlich Marcus, dr praw i fil., b. prof. historii i prawa w *Foreign Service College*, czł. *American Society of International Law* i *International Law Association*.
- Richter Herman, dr fil. (Lund), docent geografii Uniw. w Lund, kustosz biblioteki Uniw. w Lund.
- Rose J. Holland, prof. *Christ's College* w Cambridge, czł. *British Academy*, współredaktor *Cambridge History of the British Empire*.
- Rose William John, M. A. (Oxford), dr fil. (Kraków), wykładowca języka polskiego w Instytucie Nauk Słowiańskich Uniw. w Londynie, członek założyciel *Royal Institute of International Affairs* w Londynie.
- Rouček Joseph S., wykładowca socjologii na Uniw. w Nowym Jorku.
- Sawicki Stanisław, dr fil. docent filologii germańskiej i skandynawskiej Uniw. J. Piłsudskiego.
- Schück Adolf, dr fil. (Sztokholm), bibliotekarz Królewskiej Szwedzkiej Akademii Literatury, Historii i Starożytności, sekretarz Szwedzkiego Komitetu Bałtyckiej Współpracy Kulturalnej.
- Seraphim Peter Heinz, dr ekonomii politycznej (Wrocław), docent ekonomii Uniw. w Królewcu, kierownik działu polskiego *Institut für Osteuropäische Wirtschaft* w Królewcu.
- Skade Hans Nils, absolwent nauk politycznych (Kopenhaga), pracownik Dep. Statystycznego w Kopenhadze, redaktor *Dansk Industrieberetning*.
- Smoleński Jerzy, dr fil. (Kraków), prof. geografii i kierownik Instytutu Geograficznego Uniw. Jagiellońskiego, czł. Polskiego Komitetu Międzynarodowej Unii Geograficznej, czł. Polskiej Akad. Umiejętności.
- Staszowski Janusz, dr fil. (Poznań), czł. zarządu Tow. Miłośników Historii w Poznaniu, sekretarz redakcji *Hoczników Historycznych*.
- Stjernquist Henry, sekretarz Departamentu Statystycznego w Kopenhadze.
- Suviranta Bruno, dr fil. (Helsinki), wykładowca ekonomii na Uniw. w Helsinkach, pracownik Wydziału Ekonomicznego Banku Finlandii.
- Svabe Arveds, prof. historii Uniw. w Rydze, redaktor *Latviešu Konversācijas Vārdnīca*.
- Szyszkowski Stefan, dr praw, (Warszawa), rada Dep. Morskiego Min. Przemysłu i Handlu.
- Tymieniecki Kazimierz, dr fil. (Kraków), prof. historii Uniw. Poznańskiego, czł. Polskiej Akad. Umiejętności, Polskiego Tow. Historycznego, Tow. Naukowych w Warszawie i we Lwowie.
- Tyrowicz Marian, dr fil., sekretarz Sekcji Dykt. Pol. Tow. Historycznego.
- Werzycki Henryk, dr fil., wicedyrektor Instytutu Badań Najnowszej Historii Polski im. J. Piłsudskiego w Warszawie.
- Wilder Jan Antoni, dr fil. (Warszawa).
- Wrzosek Antoni, dr fil. (Kraków), zast. dyrektora Instytutu Śląskiego w Katowicach.
- Zagórski Józef, mgr ekonomii (Warszawa), współpracownik Instytutu Badań Konjunktury Gospodarczej i Cen.
- Zajaczkowski Stanisław, dr fil. (Lwów), prof. Uniw. Stefana Batorego, czł. Tow. Naukowego Lwowskiego, czł. Komisji Historycznej Polskiej Akad. Umiejętności.
- Zielński Tadeusz, dr fil., prof. filologii klasycznej Uniw. J. Piłsudskiego, czł. zwyczaj. Polskiej Akad. Umiejętności, czł. Tow. Nauk. Warsz., Polskiej Akad. Literatury.

INSTYTUT BAŁTYCKI

CELE I ORGANIZACJA INSTYTUTU

Instytut Bałtycki ma za cel naukowe badanie zagadnień pomorskich i bałtyckich z uwzględnieniem potrzeb polskiej racji stanu.

Instytut realizuje swoje zadania przez:

1. Gromadzenie i utrzymywanie w ewidencji materiałów naukowych, odnoszących się do Pomorza i krajów regionu bałtyckiego.
2. Wydawanie z tego zakresu dzieł i rozpraw naukowych.
3. Informowanie o wynikach badań zainteresowanych czynników rządowych, naukowych, gospodarczych i społecznych.
4. Organizowanie i utrzymywanie pracowni, bibliotek i zbiorów, popierających działalność naukową w zakresie zagadnień pomorskich i bałtyckich.
5. Urządzanie zjazdów, odczytów, wykładów, kursów i zebrań dyskusyjnych.

Organizacja Instytutu Bałtyckiego przedstawia się w następujący sposób:

- A. Naczelną władzą Instytutu Bałtyckiego jest Walne Zgromadzenie członków Instytutu Bałtyckiego, które zgodnie z §§ 21, 22 i 23 Statutu działa jako władza zwierzchnia i m. in. wybiera Kuratorium, Zarząd oraz Komisję Rewizyjną, zatwierdza roczne zamknięcia rachunkowe i przyjmuje preliminarz budżetowy, uchwalony przez Kuratorium.
- B. Kuratorium na podstawie § 27 Statutu powołuje Dyrektora oraz czuwa nad całokształtem działalności Zarządu.
- C. Zarząd, jako naczelny organ wykonawczy Stowarzyszenia, załatwia wszystkie sprawy administracyjne i finansowe.
- D. Dyrektor (powołany przez Kuratorium i będący członkiem Zarządu) kieruje, zgodnie z § 34 Statutu, stroną naukową i administracyjną całego Instytutu.
- E. Komisje fachowe, w których ogniskuje się praca naukowa, powoływane są na podstawie § 12 Statutu.

WYDAWNICTWA INSTYTUTU BAŁTYCKIEGO

Organem naukowym Instytutu jest *Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego*, wydawany w 5 seriach. Obok tego podjęto ostatnio wydawanie odrębnej serii *Prac Kartograficzno-Statystycznych*. Poza tym Instytut wydaje w trzech językach — polskim, angielskim i francuskim — *Biblioteczke*

Bałtycką o charakterze popularno - naukowym. Instytut wydaje dwa czasopisma: w języku polskim kwartalnik *Jantar* oraz w języku angielskim kwartalnik *Baltic and Scandinavian Countries*.

PAMIĘTNIK INSTYTUTU BAŁTYCKIEGO

Seria *Dominium Maris* — obejmuje publikacje oświetlające zagadnienie dostępu do morza, jako problem gospodarczy Polski Odrodzonej.

Seria *Balticum* — obejmuje prace naukowe, dotyczące stosunków fizjograficznych, etnicznych i historycznych na półwyspie bałtyckim, ze szczególnym uwzględnieniem polskiego Pomorza i Prus Wschodnich.

Seria *Zjazdy Pomorzoznawcze* — obejmuje referaty zgłaszane na Naukowe Zjazdy Pomorzoznawcze, protokoły tych zjazdów oraz przeglądy dorobku naukowego w dziedzinie zagadnień pomorskich i bałtyckich.

Seria *Monografie miast i wsi pomorskich*.

Seria *Sprawozdania*.

Seria *Dominium Maris*

- WOJCIECH STOPCZYK, Handel międzynarodowy na Bałtyku, Toruń, 1928, str. 192, VIII, 71 tablic, 6 wykresów. Cena 6 zł.
- Obrona Pomorza. Praca zbiorowa pod redakcją J. Borowika, Toruń, 1936, str. 237, XV, 42 tablice, 14 map, schematów i wykresów. Cena 10 zł.
- A. SIEBENEICHEN i H. STRASBURGER, Spór o Gdynię, Toruń, 1931, str. 180, VIII, 43 tablice. Cena 7,50 zł.
- KAZIMIERZ ŚWIĄTECKI, Rozwój portu gdańskiego, Toruń, 1932, str. 309, XIV, 148 tablic, 5 map, 8 wykresów. Cena 10 zł.
- JULIUSZ PIASECKI, Tranzyt niemiecki przez Polskę, Toruń, 1935, str. 188, X, 2 tablice, 4 szkice. Cena 5 zł.
- Światopogląd morski. Praca zbiorowa pod redakcją J. Borowika, Toruń, 1934, str. 390, XVI, 35 tablic, 13 map, 11 wykresów, 6 rycin. Cena 10 zł.

Aparat techniczno - handlowy miasta portowego. Praca zbiorowa pod redakcją J. Borowika, B. Nagórskiego i T. Seiferta. Cz. I — Organizacja portów morskich, Toruń, 1934, str. 150, VI, 2 mapki. Cena 7,50 zł.

ANDRZEJ JAŁOWIECKI, Konkurencja węglowa polsko - brytyjska na rynkach skandynawskich, Toruń, 1935, str. 191, X, 50 tablic. Cena 6 zł.

FELIKS HILCHEN, Transport morski a międzynarodowe porozumienie w żegludzie, Toruń, 1934, str. 104, X, 11 tablic. Cena 5 zł.

BOLESŁAW LEITGEBER, Port kopenhaski, Toruń, 1935, str. 265, X, 7 map, 28 tablic. Cena 10 zł.

KAZIMIERZ LEPSZY i STANISŁAW NOWOGRODZKI, Wypisy morskie (w przygotowaniu).

Seria *Balticum*

- Polskie Pomorze. Tom I. Ziemia i ludzie. Praca zbiorowa pod redakcją J. Borowika, Toruń, 1929, str. 326, X, 118 rycin, 17 map i wykresów. Cena 12,50 zł.
- Polskie Pomorze. Tom II. Przeszłość i kultura. Praca zbiorowa pod redakcją J. Borowika, Toruń, 1931, str. 224, X, 55 rycin. Cena 7,50 zł.
- Przeciw propagandzie koryntarzowej. Praca zbiorowa pod redakcją J. Borowika, Toruń, 1930, str. 163, VII. Cena 5 zł.
- X. BOLESŁAW MAKOWSKI, Sztuka na Pomorzu, Toruń, 1932, str. 250, XIV, 78 rycin, 20 tablic. Cena 10 zł, w oprawie 12 zł.
- WACŁAW SOBIESKI, Der Kampf um die Ostsee, Lipsk, 1933, str. 269, VI. Cena 10 zł.
- X. WŁADYSŁAW ŁĘGA, Ziemia malborska, Toruń, 1933, str. 256, XVIII, 180 rycin, 10 mapek. Cena 12 zł.
- BOŻENA STELMACHOWSKA, Rok obrzędowy na Pomorzu, Toruń, 1933, str. 271, XI. Cena 10 zł.

F. LORENTZ, A. FISCHER, T. LEHR - SPŁAWIŃSKI, Kaszubi. Kultura ludowa i język. Toruń, 1934, str. 306, XVIII, 38 rycin, 1 mapa. Cena 12 zł.

ŁUCJAN KAMIENSKI, Pieśni ludu pomorskiego. I. Pieśni z Kaszub południowych. Toruń, 1936, str. 351, XII, 285 tekstów nutowych, 1 mapa, 1 rycina. Cena 15 zł.

Polskie Pomorze. Tom III. Stosunki rolnicze na Pomorzu (w druku).

A. MUENNICH i J. A. WILDER, Stosunki gospodarcze Prus Wschodnich (w druku).

Dzieje Prus Wschodnich. Tom I. Prusy Krzyżackie (w druku).

Polskie Pomorze. Tom IV. Stosunki komunikacyjne na Pomorzu (w druku).

Seria *Zjazdy Pomorzoznawcze*

- Problem narodowościowy na Pomorzu, Toruń, 1931, str. 130, 1 mapa, 1 wykres. Cena 5 zł.
- Stan posiadania ziemi na Pomorzu. I. Zagadnienia historyczne i prawne. Toruń, 1933, str. 244. Cena 10 zł.

Osadnictwo polskie na Pomorzu, Toruń, 1934, str. 216, 7 mapek, 7 wykresów, 19 tablic. Cena 10 zł.

Stan posiadania ziemi na Pomorzu. II. Zagadnienia geograficzne i gospodarcze. Toruń, 1935, str. 254, 12 mapek, 1 mapa w kolorach. Cena 10 zł.

PRACE KARTOGRAFICZNO - STATYSTYCZNE

Stosunki narodowościowe w rolnictwie pomorskim, opracowali A. Wrzosek i St. Zwierz, Gdynia — Toruń, 1937, str. 21, 29 tablic, 17 mapek, 1 wykres. Cena 2,50 zł.

Zywiol obcy w życiu gospodarczym Pomorza, opracowali A. Wrzosek i St. Zwierz, Gdynia — Toruń, 1937, str. 34, 29 tablic, 27 mapek, 2 wykresy. Cena 2,50 zł.

GOSPODARCZE ARCHIWUM MORSKIE

Gospodarcze Archiwum Morskie zostało zorganizowane przez Instytut Bałtycki w połowie 1936 r. celem skupienia w sobie całej działalności naukowo-badawczej i informacyjnej Instytutu na odcinku morskim, która zwłaszcza w ostatnich czasach rozrosła się bardzo znacznie w stosunku do innych kierunków pracy Instytutu, domagając się dla siebie odrębnej do pewnego stopnia jednostki organizacyjnej z odpowiednim personelem naukowym.

Głównym zadaniem Gospodarczego Archiwum Morskiego jest gromadzenie prac naukowych oraz wszelkich dokumentów ściśle informacyjnych z dziedziny zagadnień portowych, żeglugi morskiej oraz handlu zagranicznego, przede wszystkim w odniesieniu do krajów położonych nad Bałtykiem, udostępnianie tych zbiorów sferom gospodarczym, czynnikom urzędowym oraz osobom prywatnym, interesującym się zagadnieniami morskimi, utrzymywanie kontaktu z krajowymi i zagranicznymi instytucjami o charakterze gospodarczym i naukowym (jak np. Izby Rolniczo - Handlowe, Towarzystwa Naukowe, zarządy portów itp.), wreszcie praca naukowo-wydawnicza.

Działalność Gospodarczego Archiwum Morskiego idzie więc w myśl jego założeń organizacyjnych w trzech kierunkach: 1) informacyjnym, 2) archiwalnym i 3) naukowym.

I. W dziale pierwszym Gospodarcze Archiwum Morskie spełnia swoje zadanie przez:

- a) księgozbiór informatorów w obficie zaopatrzonej w spisy branżowe, dyktoria portowe, książki adresowe, telefoniczne itd., odnoszące się do wszystkich portów bałtyckich oraz ważniejszych

europejskich i światowych; poza tym G. A. M. dysponuje biblioteką Instytutu Bałtyckiego (około 6 000 dzieł);

- b) czytelnię czasopism gospodarczych, portowych, żeglugowych i geograficznych (w ogólnej ilości około 200 periodyków), przeważnie zagranicznych, oraz obfitej prasy codziennej;
- c) kartoteki bibliografii artykułów gospodarczo i geograficzno - morskich oraz centralny katalog dzieł z tychże dziedzin, obejmujący wszystkie większe księgozbiory publiczne i prywatne w Gdyni;
- d) dział statystyczny, w którym gromadzi materiały źródłowe, dotyczące obrotów portowych, żeglugi i handlu zagranicznego przede wszystkim poszczególnych krajów bałtycko - skandynawskich;
- e) prasowy serwis informacyjny, przeznaczony dla obsługi firm prywatnych, instytucji oraz prasy i udzielany na żądanie indywidualnie za niewielką opłatą.

II. W dziale archiwalnym G. A. M. gromadzi podstawowe dokumenty, materiały i informacje techniczno-gospodarcze, dotyczące portów i żeglugi, np. wzory dokumentów żeglugowych, dane o handlowych zwyczajach portowych, opłatach portowych, placach załóg, źródłowe dane historyczne i rozwoju poszczególnych portów itd.

III. Równocześnie prowadzi Gospodarcze Archiwum Morskie działalność naukowo - wydawniczą, znajdującą swój wyraz w serii *Prace Gospodarczego Archiwum Morskiego*.

PRACE GOSPODARCZEGO ARCHIWUM MORSKIEGO

W wyniku gromadzenia, porządkowania i analizowania materiałów informacyjnych, statystycznych, jak też archiwalnych — uzyskuje G. A. M. opracowania poszczególnych zagadnień morskich, których aktualność lub znaczenie wymagają szerszego udostępnienia. Obok tego G. A. M. inicjuje poszukiwania naukowe w zakresie gospodarstwa morskiego i zdobywa tą drogą nadający się do druku materiał w formie referatów, sprawozdań albo odczytów. Wreszcie przewidywana jest ewentualność powiązania z działalnością G. A. M. dotychczasowych wydawnictw zbiorowych Instytutu Bałtyckiego, ukazujących się dotąd w serii „*Dominium Maris*” *Pamiętnika Instytutu Bałtyckiego*. Wszystkie publikacje Instytutu płynące z tych źródeł będą się w przyszłości ukazywały w serii *Prace Gospodarczego Archiwum Morskiego*.

- M. BRZOWSKI, Obroty towarowe niemieckich portów morskich ze szczególnym uwzględnieniem tranzytu Polski i innych krajów Europy środkowej, południowo - wschodniej i wschodniej, Gdynia, 1937, str. 118, 164 tablice. Cena 2,50 zł.
- A. GAZEŁ i B. POŁKOWSKI, Handel międzynarodowy państw regionu bałtyckiego, 1929—1935. Gdynia, 1937, str. 42, tablice 10, 13. Cena 1,50 zł.
- A. GAZEŁ i ST. OLTARZEWSKI, Towarowe usługi morskie, Gdynia, 1937, str. 20. Cena 1 zł.
- B. ŻÓRAWSKI, Składniki transportu morskiego, Gdynia, 1937, str. 35, tablice 8. Cena 2,50 zł.
- B. KOSELNIK, Zaopatrywanie okrętów, Gdynia, 1937, str. 52, tablice 17. Cena 2,50 zł.
1. BUXELL, Tramping i żegluga regularna (w druku).
- K. HICHEL, Maklerstwo okrętowe (w przygotowaniu).

Komitet Redakcyjny: Dr Tadeusz Bierowski, Dr Feliks Hilchen, Kpt. Stanisław Kosko, Inż. Bogdan Nagórski, Adam Rudzki, Julian Rummel, Aleksander Szulc. Redaktorzy: Dr Józef Borowik, Bartłomiej Rusiecki.
Sekretariat: Mgr Irena Madeyska, Alfred Zakrzewski.

Siedziba Gospodarczego Archiwum Morskiego jest *Instytut Bałtycki* w Gdyni, ul. Świętojańska 23.

Atlantic Ocean

BAL TIC REGION

Explanation of signs used.

- Towns
- ⊙ Capital towns
- Boundaries of Countries
- Y Railways
- ⊞ Marshes, swamps
- ⌄ Mountains
- Canals.
- Rivers
- Forests

Scale: 0 10 20 30 Miles
0 10 20 30 Kilometers